

Eräs 100-vuotinen muisto.

Eilen, heinäk. 24 pnä oli ummelleen sata vuotta kulunut syntymästä erään suomalaisen miehen, jolle alttiudessa, vapaudenrakkaudessa ja mielenjaloudessa harvat ovat vertoja vetäneet. Harvapa myöskin maamme rajojen ulkopuolella on suomalaiselle nimelle niin himmentymätöntä kunniata tuottanut kuin vapaudentaistelija Maksimilian August Myhrberg, jonka elämän kaunis tarina ja ylevä persoonallisuus hänen merkkipäivänsä johdosta ansaitsevat tulla pitkästä ajasta julkisen muistelun esineiksi.

Maksimilian August Myhrberg syntyi Raahessa heinäk. 24 pnä 1799. Isä, kapteeni Antti Myhrberg oli Ruotsista siirtynyt Raahen, missä sai tullinhoitajan viran ja meni naimisiin kauneudestaan kuulun ja älykkään Kristiina Soveliuksen kanssa, jonka suku – perisuomalaista Sovioin kantajuurta – oli kaupungin vanhimpia ja rikkaimpia. Poika oli kasteessa saanut nimekseen Mattias August, mutta edellisen arkipäiväisen nimen hän sittemmin muutti Maksimilianiksi, jota piti runollisena. Jo poikana hän kunnosti itseässä kaikissa, missä tarmokkaisuutta ja ruumiin notkeutta kysyttiin. Kerran, kun kaupungin pojat peuhailivat myllymäellä, sai M. päähänsä hurjan mielijohteen yrittää lentämään ja tarttui ympärikäyvään tuulimyllyn siipeen. Siipi, nostettuaan pojan jonkun matkaa ilmaan, viskasi hänet aika vauhtia kallioiseen maahan, jolloin molemmat käsivarret katkesivat. Ääneti, valittamatta kesti hän kaikki tuskat, mutta nähdessään rakkaan äitinsä itkevän, hänkään ei enää voinut pidättää kyöneleitänsä. Kotiparannuksen ja oman vahvan luontonsa avulla hän toki parani, ja vasta saatiin kyllä kokea, etteivät käsivarret tuosta katkeamisesta olleet heikonneet.

Käytyänsä Oulun triviaalikoulua, M 12-vuotisena isänsä tahdosta siirtyi Upsalaan, missä v.1815 pääsi ylioppilaaksi. Mutta suoritettuansa täällä n.s kansliatutkinnon, muutti hän Turun yliopistoon 1818. Jo alun pitäen oli kuitenkin hänen mielensä hehkunut soturin uralle, mutta isä ei tahtonut kuulla siitä puhuttavankaan. Vuoden 1820 paikoilla Etelä-Euroopassa, Espanjassa ja Kreikassa, syttyneet vapaudentaistelut kiihdyttivät lisäksi nuorukaisen palavaa intoa. Kun isä 1822

Eräs 100-vuotinen muisto.

Eilen, heinäk. 24 pnä oli ummelleen sata vuotta kulunut syntymästä erään suomalaisen miehen, jolle alttiudessa, vapaudenrakkaudessa ja mielenjaloudessa harvat ovat vertoja vetäneet. Harvapa myöskin maamme rajojen ulkopuolella on suomalaiselle nimelle uin himmentymätöntä kunniata tuottanut kuin vapaudentaistelija Maksimilian August Myhrberg, jonka elämän kaunis tarina ja ylevä persoonallisuus hänen merkkipäivänsä johdosta ansaitsevat tulla pitkästä ajasta julkisen muistelun esineiksi.

Maksimilian August Myhrberg syntyi Raahessa heinäk. 24 pnä 1799. Isä, kapteeni Antti Myhrberg oli Ruotsista siirtynyt Raahen, missä sai tullinhoitajan viran ja meni naimisiin kauneudestaan kuulun ja älykkään Kristiina Soveliuksen kanssa,

kuoli, lähti siis M. Ruotsiin, missä suoritti tykiupseerin tutkinnon Moriebergin kadettikoulussa. Opittuansa espanjankielen, matkusti hän suomalaisella laivalla Lisboaan, missä maitse kulki Espanjaan, jossa yhtyi Riegon urhoollisiin joukkoihin sekä tuli sotavankina Marseilleen. Tähän aikaan oli innostus kreikkalaisten vapauden taisteluun yleinen koko sivistyneessä maailmassa. N.s filhelleenit (helleeni-ystävät) uhrasivat kaikkialla siihen varojansa ja monet riensivät vapauden-asian takia Kreikkaan vertansakin vuodattamaan. Marseilleissa varustettiin parhaan käden vapaaehtoista joukkoa kreikkalaisille avuksi, ja

ensimmäisenä rupesi siihen M., halpana sotilaana muutamaaan ratsurykmenttiin. Täällä hän myöskin ensin tutustui ranskalaiseen överstiin Fabwieriin, ja näiden sankarien välillä syntyi siten läpi elämän kestävä harras ystävyys. V.1824 oli joukko valmiina ja purjehti Kreikanmaalle.

M:n vaiheet ja sankariteot tuossa muistorikkaassa maassa ovat mitä suurimmassa määrässä herättäneet jälkimaailman ihmettelyä. Ne ovat melkein tarumaisia, ja kun M:n vaatimattomuus ei sallinut niitä julkisuuden omaksi, ovat vain jotkut – eikä suinkaan kaikkein loistavimmat – joutuneet historian lehdille. Morean kallioisella niemimaalla harjoiteltuaan ja varusteltuaan muutamia säännöllisiä pataljoonia, Fabwier alkuvuotena 1825 vei joukkoonsa, jossa M:kin oli saanut sijansa, Negroponten saarta lähellä Attikan rantaa valloittamaan. Kerran oli Kreikan herrasväki täällä joutunut pahaan pulmaan, josta sen hädin tuskin onnistui suoritua, ja M. silloin urheudellaan pelasti Fabwierin, joka yksin oli vihollisten keskeen joutunut. Halvasta rivisoturista, jona hän tähän asti oli palvellut, hän nyt kerrassaan kohosi Fabwierin yliadjutantiksi. Kreikkalaiset kuitenkin Negropontessa joutuivat yhä ahtaammalle ja heidän täytyi vihdoon palata mantereelle. Seuraavana vuonna 1826 M. sai taistella Reshid-pashan Ateenan Akropoolista piirittäviä joukkoja vastaan. Fabwierin uljas palikaaripäällikkö Karaiskakis koettivat yhdistynein voimin, noin 3,500 miehen avulla, murtaa tuon rautarenkaan. Khoidarin kylän kohdalla, noin 7 virstaa Ateenasta, syntyi tulinen, kolmipäipäinen taistelu elok. 17- 19 p., jonka jälkeen heidän täytyi peräytyä. M., joka oli osoittanut jalopeuran rohkeutta, sai pommin sirpaleista pahan haavan sääreensä ja jäi taistereelle.

Yön tultua hän kuuli ääniä – turkkilaisten, jotka kulkivat voitonmerkeiksi leikkaamassa kaatuneitten kristittyjen päitä. Kidutuksesta päästäkseen M. veti pistoolinsa vireeseen, pisti suuhunsa ja laukasi, mutta ruuti ei ottanutkaan syttyäkseen. Samassa hän näki kreikkalaisen ratsumiehen laukkaavan ohitsensa, jota huusi avuksensa, mutta tämä ei ollut häntä huomaavinaan. Silloin M. suuttuneena ojensi pistoolinsa miestä kohti – ja nytpä laukesi. Hevonen, ilman ratsastajaa, kulki sinne tänne tappelutaetereella, kunnes tuli hänen viereensä. Viimeisillä voimillaan tarttuen hevosen suitsiin, kapusi hän sen selkään sekä tuli niin kreikkalaisten leiriin. Hän korotettiin ratsumestariksi, mutta kuukausia hän nyt

sai tautivuoteella virua. Jo joulukuussa samana vuonna hän kuitenkin taas tavataan taistelussa sankarillisena osallisena, kun Fabwier 650 urhon etupäässä eräänä pimeänä yönä sankain turkkilaisjoukkojen lävitse toi apua Ateenalle. Uusin voimin jatkettiin puolustusta, mutta pian ilmausi ruoanpuute. Tuon tuon tuostakin Fabwier sen tähden lähetti sanansaattajia, turkkilaisiksi puetuina, piiritetyille apua pyytämään. Tässä tarkoituksessa saapui M. toukokuun ensi päivinä vaalepuvussa kreikkalaisten leiriin ja sen johdosta tehtiin uusi apurynnäkö, joka kuitenkin kreikkalaisten keskinäisen eripuraisuuden kautta onnettomasti päättyi. Koliasin verisessä taistelussa toukok. 6 p. 1827 sai 1,500 kreikkalaista ja filhelleeniä surmansa. Eturintaman 376 miehestä pelastui vain 13, niiden joukossa M., joka vaikka vaikeasti haavoitettuna, eri erälle kreikkalaiselle laivalle.

Sota näytti nyt käyvän synkäksi kreikkalaisille. Akropolis antautui, Moreassa kristittyjen täytyi peräytyä syrjäisiin vuorisoliin. Mutta lokakuussa Navarinon meritaistelu lopon hävitti Turkin laivaston, ja samaan aikaan tehtiin valloitusretki viljavaan Khios-saareen. Tätäkin yritystä uljas Myhrberg johti. Retkikunnalla oli alussa menestystä. Pääkaupunki ja melkein koko saari valloitettiin, mutta linnassa turkkilainen voima vielä puolustihe ja saarti keväällä lisäväkeä saatuaan, vastustajansa vuoristoon. Kreikkalaisten onnistui kuitenkin M:n erinomaisen neuvokkaisuuden kautta saada osmaaneille aikaan varsin tuntuvia tuhoja, mutta kuitenkin täytyi ennen pitkää (maaliskuussa 1828) jättää saari turkkilaisen haltuun. Tämän jälkeen sodan liekki rupesi vähitellen sammumaan. V.1829 tehtiin vihdoon varsinainen rauha ja Kreikka tunnustettiin eri valtioksi. Elok. 7 p:nä 1829 M. nimitettiin maan uuden pääkaupungin Nauplian Palamide -nimisen linnan päälliköksi. Tässä erittäin tärkeässä virassa hän pysyi puolentoista vuotta, mutta vuoden 1830 lopulla hän, niinkuin moni muu – esim. Fabwier – jo oli tehnyt, luopui paikastansa, tyytymätönnä valitun presidentin Kapodistriaan kaksimielisiin toimiin. Seuraavan vuoden alussa hän lähti Kreikasta, aikoen kuitenkin pian palata, mutta todenteossa hän ei enää jalallaan astunut Kreikan mantereelle. Kreikan soturien kaiho hänen lähtönsä johdosta oli yleinen. Vielä tänään tuolla kauniissa maassa ihailen muistellaan uljasta suomalaista, jonka nimellä Kreikan vapauden historiassa on kunniakas, pysyvä paikkansa.

Kuningas Otto teki hänet Vapahtajan ritarikunnan komentajaksi ja Kreikan kansa edustajahuoneensa kautta lahjoitti hänelle kiitollisuutensa osotteeksi suuren maatilan, kokonaisen hedelmällisen saaren. Mutta Myhrberg hylkäsi kaikki kunnianosotukset.

Maltan ja Espanjan kautta M. saapui, matkalla jouduttuaan rosvojen käsiin ja ryöstettynä ilkosten alasti, Pariisiin, missä Fabwier heinäkuun vallankumouksen jälkeen oli kansalliskaartin esikunnan päällikkönä. Nyt täällä taas harrastettiin puolalaisten avittamista Venäjän ikeestä. Fabwierin suosituskirjeen varustettuna sorrettujen kohtaloa sydämestään hellivä M. kohta riensi Puolaan. Wienin kautta hän tuli Galitsiaan. Mutta Puolan rajaa tarkasti vartioitiin. Itävaltalaisen rajavartijain luotien tuimassa tuiskussa uiden Veikselin poikki, M. astui Puolan mantereelle. Mutta tämä aika M:n elämästä oli kauvan täydellisesti hämärään peitetty. Muutenkin harvapuheisena ei hän Puolassa olostaan halunnut puhua luotua sanaa. Se vaan tiedetään, että puolalaisilla oli muuan päällikkö – heille tuntematon – joka sankariudessa ja neuvokkaisuudessa vei muista voiton ja jonka persoonallista rohkeutta venäläisetkin suuresti ihailivat, ja vasta myöhempi tutkimus on saanut selville, että tuo uljas muukalainen oli suomalainen Myhrberg. Niinikään tiedetään sen verran, että hän vihdoin, melkein kuoliaaksi haavoitettuna, joutui venäläisten käsiin, mutta pääsi, ankarasta vartioimisesta huolimatta, pakoon, pelastui Saksaan ja sieltä Ranskaan. V.1833 hän astui don Carloksen joukkoihin, kun tämä koetti voittaa itselleen Espanjan kruunun. Sieltä palattuaan 1836, eli hän moniaan vuoden Pariisissa ja tutustui useihin Ranskan etevimpiin henkilöihin, kunnes 1840 lähti Suomessa käymään, mutta ei viipynyt täällä kauvan. Syynä oli seuraava tapaus: Eräässä Helsingin ravintolassa istui joukko venäläisiä upseereja, tarinoiden Puolan viime kapinasta. Muuan heistä kertoi verisestä taistelusta Narew-joen rannalla ja erään puolalaisen kenraalin tarumaisesta uljuudesta, mutta yhtäkkiä hän vaikenä ja alkoi kauhistuneena tuijottaa vieressään seisovaan ryhdikkääseen, komeaan mieheen, joka hänkin oli säihkyvin silmin kertomusta kuunnellut.

Se oli M. A. Myhrberg – tuo puolalainen päällikkö. Samana päivänä hän sai käskyn pois-

tua maasta, lähti Ruotsiin ja nimitettiin Ruotsin omistaman S:t Barthélémyyn saaren komentajaksi, missä syrjäisessä paikassa vietti kuusi vuotta. Kun Tanskan sota 1848 syttyi, näkyi uusi sotatanner tarjoutuvan M:lle. Hän astui tanskalaisten riveihin, ehti osottaa urhouttaan, mutta sairastui vaarallisesti jo sodan alussa. V. 1852 hän palasi Suomeen, jossa oli saanut perinnön erään enonsa kuoltua. Käytyänsä Pohjanmaalla, hän asettui Espooseen, mutta kun keväällä 1854 sota syttyi länsivaltioiden ja Venäjän välillä, rupesi Venäjän hallitus rauhaan vaipunutta soturia epäluuloon katselemaan. Silloin M. siirtyi Ruotsin pääkaupunkiin, eikä enää synnyinmaahansa tullut. Tukholmassa hän sitten vietti viimeiset vuotensa jokseenkin niukoissa varoissa, aina kun oli rovoillaan valmis auttamaan sortoa kärsiviä. Lahjoja hän ei suostunut vastaanottamaan, ei yksityisiltä eikä kansoilta, oli niitä tarjolla miten houkuttelevia hyvänsä. Niin kuin sankarius ja pelottomuus leimasivat hänen julkisen toimintansa, olivat jumalanpelko ja vaatimattomuus hänen yksityiselämänsä kaunistuksina. Usein hän kävi ulkomailla monia ystäviään tervehtimässä, ja ennen viimeisen Puolan kapinan syttymistä lienee hän käynyt kapinanjohtajain kanssa neuvottelemassa. Isänmaataan hän ei koskaan unohtanut ja piti aina kunnianaan olla suomalainen. Suomenkieltä hän ei ollut pitkällä matkoillaan unohtanut, vaan puhui sitä vanhanakin monen ihmeksi sujuvasti ja mielellään, ja erittäin kansallisten rientojemme varttumisesta ja perustuslaillisen elämämme elpymisestä hänen luonaan tervehtimässä käyneille suomalaisille lausui julki vilpittömän ilonsa. Lyhyen taudin sairastettuaan kuoli hän Tukholmassa 31 p:nä maaliskuuta 1867. Hänen hautajaisensa tapahtuivat äärettömän suuren osanoton vallitessa kaikilla sotilaallisilla kunnianosotuksilla. Kreikan kansa oli niissä edustettuna ja etevimmät Puolan pakolaiset riensivät kukin ja seppelein peittämään hautakumpua miehen, jolle kansojen vapaus oli silmäterää kalliimpi.

Maksimilian August Myhrbergistä lausuu Kreikan vapaudensodan kuuluisa historioitsija Gordon: ”Hän oli parhain ja sankarillisin kaikista filhelleeneistä, yhtä etevä jalon näkönsä ja ruumiinvoimansa kuin uskaliaisuutensa ja taipainsa puhtauden puolesta”. – Aamul.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin
sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT Suomeksi | På svenska | In English

Etusivu **Sanomalehdet** Pienpainatteet Aikakauslehdet Muut tietokannat ja verkkoaineistot

Pikahaku Hae

HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO

Pääsivu **Selailu** Haku Tarkennettu haku Artikkelihakemisto Palaute

Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!

för Helsingfors och L